

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2013. gada 23. oktobrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesneši Kristīne Krūma un Sanita Osipova,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 187/2013),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 8. panta pirmo teikumu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) Pirmā protokola 1. pantam.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „Ja dzīvojamā māja vai dzīvoklis pāriet citas juridiskās vai fiziskās personas īpašumā, jaunajam īpašniekam ir saistoši iepriekšējā īpašnieka noslēgtie dzīvojamās telpas īres līgumi.”

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu prasījumi par likuma atbilstību Satversmei ir piekritīgi Satversmes tiesai. Tādējādi pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

4. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesa, izskatot civillietu, krimināllietu vai administratīvo lietu var iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu Satversmes tiesā. Pieteikumam ir jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

4.1. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 1. punktu pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot civillietu vai krimināllietu pirmajā instancē, apelācijas vai kasācijas kārtībā, uzskata, ka norma, kas būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai (aktam).

Pieteikuma iesniedzēja, izskatot tās tiesvedībā esošo civillietu Nr. C30655811 (CA-1900/10) ar 2013. gada 10. jūnija lēmumu ir apturējusi tiesvedību lietā un nolēmusi iesniegt Satversmes tiesā pieteikumu, kurā lūdz izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. pantam un Konvencija Pirmā protokola 1. pantam. Pieteikumā norādīts uz to, ka konkrētajā lietā tiesai jāpiemēro apstrīdētā norma.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punktu un 19.¹ panta pirmās daļas 1. punktu Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu.

4.2. Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts, kā arī norādīts gan uz apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 105. pantam, gan Konvencijas Pirmā protokola 1. pantam.

Satversmes 105. pants noteic: „Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.” Satversmes tiesas praksē ir nostiprināta atziņa, ka, noskaidrojot Satversmē ietverto cilvēktiesību normu saturu, tā ņem vērā interpretāciju, kas tiek lietota attiecīgo starptautisko cilvēktiesību normu piemērošanas praksē. Satversmes 105. pants interpretējams kopsakarā ar Konvencijas Pirmā protokola 1. pantu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 20. maija sprieduma lietā Nr. 2002-01-03 secinājumu daļu, 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 10. punktu un 2009. gada 28. maija sprieduma lietā Nr. 2008-47-01 7.1. punktu*).

Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk – ECT) praksē ir nostiprināta atziņa, ka Konvencijas Pirmā protokola 1. pants ietver trīs atsevišķas normas: panta pirmais teikums paredz tiesības netraucēti baudīt īpašuma tiesības, panta otrais teikums noteic īpašuma patvaļīgas atņemšanas aizliegumu un īpašuma atņemšanas nosacījumus, bet panta otrajā daļā atzīts, ka valstij ir tiesības kontrolēt īpašuma izmantošanu saskaņā ar vispārējām interesēm [*sk., piemēram, ECT nolēmumus lietās AGOSI v. the United Kingdom, judgment of 24 October 1986, application No. 9118/80, para. 48; Air Canada v. the United Kingdom, judgment of 5 May 1995, application No. 18465/91, paras. 29 and 30; Butler v. the United Kingdom, decision of 27 June 2002, application No. 41661/98; Saccoccia v. Austria, judgment of 18 December 2008, application No. 69917/01, paras. 85 and 86*].

Satversmes 105. pants aizsargā īpašuma tiesības tādā pašā apmērā kā minētā Konvencijas norma. Tas ir, Satversmes 105. pants paredz gan īpašuma tiesību netraucētu

īstenošanu, gan arī valsts tiesības sabiedrības interesēs ierobežot īpašuma izmantošanu (sk. *Satversmes tiesas 2002. gada 20. maija sprieduma lietā Nr. 2002-01-03 secinājumu daļu*).

Arī pieteikumā norādīts uz to, ka Konvencijas Pirmā protokola 1. pants ir saturiski līdzīgs Satversmes 105. pantam. Pieteikuma iesniedzēja nav sniegusi juridisko pamatojumu tam, kāpēc konkrētajā gadījumā, izvērtējot apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. pantam, būtu nepieciešams atsevišķi izvērtēt arī apstrīdētās normas atbilstību Konvencijas Pirmā protokola 1. pantam. Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām, savukārt daļā par apstrīdētās normas atbilstību Konvencijas Pirmā protokola 1. pantam neatbilst minētajām prasībām.

4.3. Pieteikums ir formulēts motivēta lēmuma veidā un atbilst pārējām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 8. panta pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam” pēc Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas pieteikuma (pieteikums Nr. 187/2013).

2. Atteikties ierosināt lietu par apstrīdētās normas atbilstību Konvencijas Pirmā protokola 1. pantam.

3. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz 2014. gada 6. janvārim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kūtris